

ХАРАКТЕРИСТИКА ПОБУДОВИ МІЖСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СТУДЕНТАМИ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ РІЗНОЇ СТАТІ

Ю. В. Кукса

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка,

jkuksa777@gmail.com

Науковий керівник: докторка психологічних наук, професорка К. В. Седих

Постановка проблеми. Процес міжособистісної взаємодії забезпечує єдність дій індивідів, організує їхню консолідацію, цілеспрямовану діяльність, яка сприяє розширенню світогляду, розвитку інтелекту, набуттю нових знань, умінь та навичок, що дають змогу діяти ефективно. Ці аспекти особливо важливі для студентів, оскільки з віком зростає роль міжособистісної взаємодії як чинника сталого розвитку та гуманізації відносин із навколишнім середовищем.

До проблеми побудови міжособистісних відносин у групі зверталися такі вчені, як М. Вебер, К. Левін, М. Корнев, Д. Майєрс, С. Максименко, Ф. Олпорт, Л. Орбан-Лембрик, Т. Парсонс, К. Седих, Т. Титаренко, Г. Хаймен, Н. Чепелева, М. Шериф та інші. Однак, незважаючи на широкі наукові дослідження, можна констатувати відсутність комплексних досліджень з питань міжособистісної взаємодії студентів технічного спрямування, зокрема, специфіки побудови взаємодій юнаками та дівчатами.

За цих обставин **метою статті** є здійснити порівняльний аналіз побудови міжособистісної взаємодії студентами технічного профілю різної статі.

Виклад основного матеріалу. Сама взаємодія є процесом прямої або непрямої взаємодії суб'єктів чи об'єктів одне з одним, що створює їх взаємний стан і відносини (Москаленко, 2007).

У процесі взаємодії відбувається обмін діями, формування спорідненості, узгодження діяльності обох суб'єктів та сталість їх інтересів, спільна організація діяльності, розподіл функцій тощо. Саме ця діяльність є реалізацією взаємного регулювання, взаємного контролю, взаємовпливу та

взаємної підтримки. Це передбачає внесок усіх учасників взаємодії у вирішення спільного завдання з подальшим коригуванням своїх дій з урахуванням попереднього досвіду, актуалізацією своїх та партнерських можливостей. Вступаючи у спілкування, інформаційний обмін, людина створює форми та норми спільної дії, організує та узгоджує їх. Це допомагає подолати розрив між комунікацією та взаємодією (Орбан-Лембрик, 2004).

Аналіз особливостей побудови міжособистісної взаємодії становить особливий інтерес у практичному плані, тому нами було проведене емпіричне дослідження, у якому взяли участь 60 студентів ВСП «Хорольський агропромисловий фаховий коледж ПДАУ». Результати дослідження потреби у спілкуванні студентів технічного профілю за методикою А. Мехрабіана (Зеличенко, 1989) подано у таблиці 1.

Таблиця 1

Показники за рівнем прояву тенденції «Прагнення до людей»

Рівень прояву тенденції	Низький	Середній	Високий
К-сть досліджуваних (%)	13	27	60

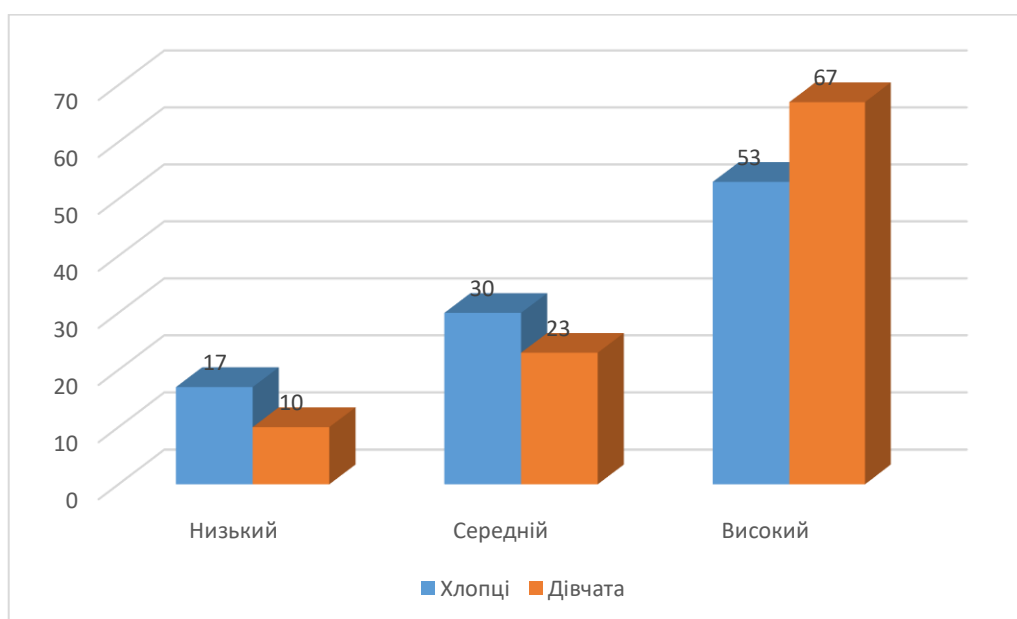
Найбільше серед опитаних представлений високий рівень прагнення до людей (60 %). Ці студенти мають бажання дружити, бути щасливими з іншими, співпрацювати і спілкуватися із іншими у групових взаємодіях. Вони вміють будувати відносини, що ґрунтуються на взаємній довірі, в яких кожен партнер ставиться до них доброзичливо, приймає їх, доброзичливо підтримує та співчуває. Це ставлення може бути звернене як до знайомих, так і до незнайомих людей і може виражатися в позитивній мові, доброзичливій міміці, позі, жестах і т.д.

Середній рівень прагнення до людей характерний для 27% опитаних. Вони сподіваються на позитивний результат, коли намагаються поспілкуватися з новими людьми, але побоюються, що їхні очікування можуть не виправдатись. Це породжує внутрішню напруженість та конфлікти. Коли

страх сильніший за очікування позитивного результату, він може блокувати схильність цих хлопців і дівчат проявляти прагнення до людей.

Найменший відсоток опитаних (13%) мають низький рівень прагнення до людей. Це виявляється у готовності та прагненні не контактувати з людьми, не встановлювати з ними особистих відносин, перебувати від них на значній соціальній та психологічній дистанції.

Аналіз даних у розрізі юнаків та дівчат представлений на рис. 1.

Рис. 1. Показники хлопців та дівчат за рівнем прояву тенденції «Прагнення до людей» (у %)

Тенденція прагнення до людей майже однаково виражена в обстежених юнаків та дівчат, але низький рівень цього прагнення частіше проявляється у юнаків, ніж у дівчат (відповідно 17% проти 10%), так само, як і середній рівень (30% проти 23%). При цьому високий рівень прагнення до людей характерніший для дівчат, ніж для хлопців (67% і 53% відповідно), тому можна стверджувати, що дівчата частіше заводять друзів, ніж хлопці.

Аналіз особливостей прояву ще одного аспекту афіліації — страху бути відкинутим — представлений у таблиці 2.

Показники за рівнем прояву тенденції «Страх бути відкинутим»

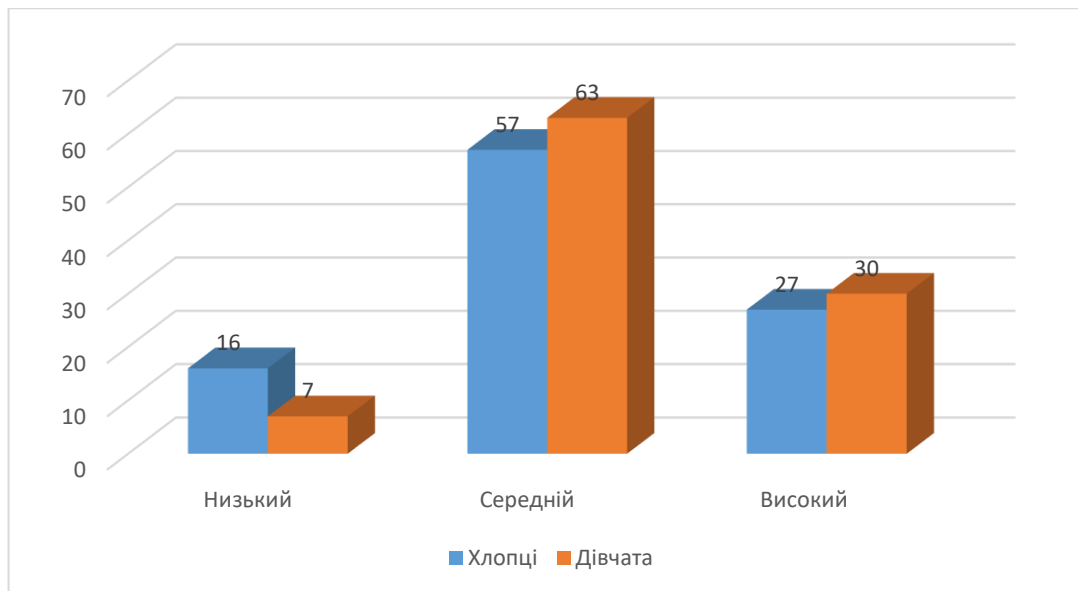
Рівень прояву тенденції	Низький	Середній	Високий
К-сть досліджуваних (%)	12	60	28

Серед респондентів найбільше виражений середній рівень страху бути відкинутим (60%). Ці опитані можуть відчувати страх спілкування з оточуючими, особливо з однолітками, періодично уникаючи контакту. Для них дуже важлива думка оточуючих про них, вони прагнуть до прийняття в певному колі спілкування і можуть чутливо реагувати на різні прояви уваги до них.

Набагато менш виражений високий страх бути відкинутим (28%), що може зумовлювати стійке прагнення досліджуваних уникати ситуацій, в яких вони можуть почуватися скривдженими, а також викликати суворий набір внутрішніх заборон, здатних виправити це в якості захисту від небезпеки наразитися на ризик неприйняття.

Респонденти найменше демонстрували низький рівень страху бути відкинутим (12%). Такі люди зазвичай не бояться взаємодіяти з навколишнім середовищем, надавати та приймати допомогу. Вони здатні встановлювати та підтримувати позитивні емоційні зв'язки із членами своєї групи.

Аналіз даних окремо за показниками хлопців і дівчат подано на рис. 2.

Рис. 2. Показники хлопців та дівчат за рівнем прояву тенденції «Страх бути відкинутим» (у %)

Аналіз показав, що тенденція страху бути відкинутим була практично однаково виражена в обстежених юнаків і дівчат, але низький рівень цієї тенденції частіше зустрічався у юнаків, ніж у дівчат (16% проти 7%). Середній рівень цієї тенденції більш характерний для дівчат (63% проти 57% у хлопців), так само, як і високий (30% проти 27%). У зв'язку з цим можна сказати, що дівчата дещо більше бояться відмови у спілкуванні та взаємодії, ніж хлопці.

Висновки. Отже, результати досліджень показали, що студенти технічного профілю загалом мають сильне бажання спілкуватися з людьми та відносно високий страх бути відкинутими. Водночас хлопці та дівчата, які навчаються за спеціальностями технічного спрямування, виявляють істотні відмінності у вираженні афіліативних тенденцій, зокрема, дівчата частіше заводять друзів, ніж хлопці, проте саме дівчата і більше бояться відмови у спілкуванні та взаємодії, ніж хлопці.

Література:

1. Москаленко В.В. Психологія соціального впливу. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 448 с.
2. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Підручник: У 2 кн. Кн. 1:

- Соціальна психологія особистості і спілкування. Київ: Либідь, 2004. 567 с.
3. Практикум по психодиагностике. Конкретные психодиагностические методики / Под ред. А.И. Зеличенко и др. Москва: Изд-во МГУ, 1989. 141 с.